EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.4.2015
COM(2015) 177 final

2015/0093 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1829/2003 seoses liikmesriikide võimalusega piirata oma territooriumil geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist või see keelata

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Alates määruse (EÜ) nr 1829/2003[1] jõustumisest ei ole liikmesriigid kordagi hääletanud kvalifitseeritud häälteenamusega geneetiliselt muundatud organismide (edaspidi „GMOd") ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamist käsitleva komisjoni otsuse eelnõu poolt ega vastu. Üheski menetlusetapis (praegu kehtivate eeskirjade kohaselt alaline komitee ja apellatsioonikomitee, varem nõukogu) ei ole kunagi arvamust esitatud. Selle tulemusena on loa andmise otsused vastu võtnud komisjon kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, kuid ilma liikmesriikide komitee toetava arvamuseta. Geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lube käsitlevate otsuste langetamisel on muutunud normiks, et toimik saadetakse tagasi komisjonile lõpliku otsuse tegemiseks, mis on menetluse kui terviku seisukohast pigem erand. Määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt võivad liikmesriigid võtta meetmeid lubatud GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise piiramiseks või keelamiseks üksnes siis, kui nad suudavad tõendada, et asjaomane toode võib kujutada ohtu tervisele ja keskkonnale. Põhjused, miks liikmesriigid hääletavad vastu on erinevad. Sageli väljendatakse riiklikke mureküsimusi, mis ei ole seotud üksnes GMOde tervise- või keskkonnaohutusega.

Praegune Euroopa Komisjon nimetati Euroopa Parlamendile esitatud poliitiliste suuniste alusel. Kõnealustes suunistes võeti kohustus vaadata läbi GMOde lubamist käsitlevad õigusaktid.

Tulemused on esitatud teatises, millega vaadatakse läbi geneetiliselt muundatud organismide suhtes kohaldatav otsustusprotsess[2].

Komisjon leiab, et geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitlevate otsuste tegemise õigusraamistikku on vaja kohandada.

Seetõttu teeb komisjon ettepaneku laiendada demokraatliku valiku ja järjepidevuse huvides GMOde kasvatamist käsitlevas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2015/412[3] kokkulepitud lahendust geneetiliselt muundatud toidule ja söödale.

2. KEHTIV ÕIGUSRAAMISTIK

2.1. Sissejuhatus

Euroopa Liit on kehtestanud põhjaliku õigusraamistiku geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamise, jälgitavuse ja märgistamise kohta.

Geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitlev määrus (EÜ) nr 1829/2003 hõlmab toitu ja toidu koostisosi ning sööta, mis sisaldab GMOsid, koosneb GMOdest või on neist toodetud. Lisaks hõlmab see GMOde kasutamist muuks

---

1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1829/2003, 22. september 2003, geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta (ELT L 268, 18.10.2003, lk 1).

2 Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Geneetiliselt muundatud organismide (GMOde) suhtes kohaldatava otsustusprotsessi läbivaatamine", COM(2015) 176 (final).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/412, 11. märts 2015, millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikide võimalusega piirata või keelata oma territooriumil geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) kasvatamist (ELT L 68, 13.3.2015, lk 1).

otstarbeks, näiteks kasvatamist, kui neid kasutatakse toidu ja sööda tootmisel lähtematerjalina. Neid tooteid nimetatakse käesolevas dokumendis „GMOd ning geneetiliselt muundatud toit ja sööt”.

Määrusega (EÜ) nr 1829/2003 on kehtestatud lubade andmise kord, mille eesmärk on tagada, et asjaomaste toodete turulelaskmine ei kujuta endast ohtu inimeste ja loomade tervisele ega keskkonnale. Selleks on menetluse keskmes teaduslik riskihindamine: iga luba toote turulelaskmiseks peab olema nõuetekohaselt põhjendatud ja peamine alus, millele selline põhjendus saab toetuda, on teaduslik hindamine[4]. Õigusaktide kohaselt vastutab teadusliku riskihindamise eest Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) koostöös liikmesriikide teadusasutustega.

Määrus (EÜ) nr 1829/2003 sisaldab sätteid, mis võimaldavad komisjonil või liikmesriikidel võtta erakorralisi meetmeid lubatud GMOde turulelaskmise takistamiseks, kui ilmneb, et toode võib kujutada endast tõsist ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Selliste meetmete võtmine eeldab teaduslikke tõendeid, mis näitavad, et toode võib kujutada tõsist ohtu inimeste tervisele või keskkonnale.

2.2. GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamisega seotud otsustusprotsess

Pidades silmas põhiõiguste harta artiklit 41 ja Euroopa Kohtu kohtupraktikat,[5] peab komisjon määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt tegema riskihaldajana loataotluse kohta mõistliku aja jooksul otsuse (loa andma või loa andmisest keelduma).

Alates määruse (EÜ) nr 1829/2003 jõustumisest ei ole liikmesriigid komisjoni otsuse eelnõu kunagi kvalifitseeritud häälteenamusega toetanud ega sellele vastu seisnud. Üheski menetlusetapis (praegu kehtivate eeskirjade kohaselt alaline komitee ja apellatsioonikomitee) ei ole arvamust esitatud (kvalifitseeritud häälteenamust ei ole kokku saadud ei otsuse eelnõu poolt ega vastu). Selle tulemusena on loa andmise otsused vastu võtnud komisjon kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega, kuid ilma liikmesriikide komitee toetava arvamuseta.

Liikmesriikide põhjendused, miks GMOde või geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamist käsitleva otsuse eelnõu üle hääletamisel jäädi erapooletuks või hääletati vastu, ei põhine tavaliselt teadusandmetel, vaid muudel kaalutlustel, mis kajastavad asjaomases liikmesriigis toimuvat ühiskondlikku arutelu.

Kuigi määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt võib komisjon võtta lisaks EFSA riskianalüüsile arvesse „teisi õiguspäraseid tegureid”, ei ole komisjonil olnud võimalust selliste tegurite põhjal EFSA poolt ohutuks peetavatele toodetele loa andmisest keelduda[6]. Samuti saaks ta keelu kehtestada üksnes ELis tervikuna.

---

4 Määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklites 7 ja 19 on sätestatud, et komisjon võib lisaks EFSA arvamusele võtta arvesse „*teisi kõnesoleva küsimusega seotud õiguspäraseid tegureid*”.

5 Euroopa Liidu Kohtu otsus kohtuasjas C-390/99, Canal Satélite Digital SL, punkt 41.

6 Määruses (EÜ) nr 1829/2003 mainitud „teiste õiguspäraste tegurite” kasutamist loa andmisest keeldumiseks saaks juriidiliselt põhjendada, kui keeldumine oleks põhjendatud üldsuse ülekaaluka

Kuni viimase ajani ei võimaldanud liidu õigusraamistik liikmesriikidel keelata kasvatamiseks ettenähtud GMOde kasutamist ja muul otstarbel kasutamist ning geneetiliselt muundatud toitu ja sööta oma territooriumil muul viisil kui hääletada vastu GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamisele otsustusprotsessi käigus või kehtestada kaitseklauslid või erakorralised meetmed pärast seda, kui luba oli antud. Mõned liikmesriigid on neid klausleid kasutanud kasvatamiseks ettenähtud GMOde ning vähemal määral geneetiliselt muundatud toidu ja sööda puhul.

Teised liikmesriigid on otsustanud kehtestada ühepoolsed või *de facto* keelud, et takistada kasvatamiseks ettenähtud GMOde või geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist oma territooriumil, või seadnud tingimusi, mida ei ole võimalik täita ning mille tulemus on keelustamisega sisuliselt sama. Selliseid ühepoolseid meetmeid on vaidlustatud riiklikes kohtutes ja Euroopa Kohtus.

Seoses GMOde kasvatamisega antakse direktiiviga (EL) 2015/412 vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele liikmesriikidele rohkem vabadust otsustada, kas nad soovivad oma territooriumil GMOsid kasvatada või mitte, ilma et see mõjutaks riskihindamist, mis on ette nähtud liidus GMOdele lubade andmise süsteemiga. Direktiiv hõlmab ka kasvatamiseks ettenähtud GMOsid, millele loa andmine on pooleli või millele on määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt juba luba antud. Kõnealune direktiiv ei mõjuta mingil viisil direktiiviga 2001/18/EÜ või määrusega (EÜ) nr 1829/2003 ettenähtud teaduspõhist lubade andmise menetlust.

Kõnealune direktiiv ei käsitle aga määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaselt lubatud GMOsid ning geneetiliselt muundatud toitu ja sööta.

3. KOMISJONI ANALÜÜSI TULEMUSED

Kooskõlas komisjoni 15. juuli 2014. aasta poliitikasuunistega on komisjon oma teatises COM(2015) 176 (final) esitanud GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda lubamise suhtes kohaldatava otsustusprotsessi läbivaatamise tulemused. Teatises jõutakse järeldusele, et kehtivat õiguslikku raamistikku tuleks muuta, laiendades direktiivis (EL) 2015/412 kokkulepitud lähenemisviisi muudele määrusega (EÜ) nr 1829/2003 hõlmatud toodetele.

Direktiiv (EL) 2015/412 võeti vastu alles hiljuti. Käesolevas ettepanekus lähtutakse suures osas kõnealusest direktiivist, sealhulgas selle eesmärkidest ja nende saavutamiseks ettenähtud mehhanismidest. Seega saab käesolevas ettepanekus võtta arvesse liidu seadusandja poolt läbirääkimiste käigus tehtud järeldusi.

Ettepanekus lähtutakse suuresti direktiivist (EL) 2015/412 ning see tuleneb otse poliitilisest mandaadist, mille praegune komisjon sai tema valimise aluseks olnud poliitikasuuniste põhjal. Nagu ka direktiivi (EL) 2015/412 puhul, sõltub ettepaneku praktiline mõju sellest, mil määral liikmesriigid selle sätteid rakendavad.

---

huviga, mis on sama laadi kui see, millele osutatakse ELi toimimise lepingu artiklis 36 ning seoses Euroopa Kohtu kohtupraktikaga (vt näiteks Euroopa Liidu Kohtu 20. veebruari 1979. aasta otsus kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral (Cassis de Dijon) (EKL 1979, lk 649)) ja üldise huvi eesmärkidega, millele on osutatud põhiõiguste harta artikli 52 lõikes 1 ja Euroopa Liidu Kohtu asjaomases kohtupraktikas (vt näiteks EKL, 12.7.2012, kohtuasi C-59/11, Association Kokopelli, ECLI:EU:C:2012:447).

4. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

4.1. Kavandatava ettepaneku kokkuvõte

Komisjoni ettepanekuga muudetakse seadusandliku tavamenetluse kohaselt määrust (EÜ) nr 1829/2003, et kehtestada uued sätted, mis võimaldavad liikmesriikidel lisaks kasvatamiseks ettenähtud GMOde suhtes direktiivis (EL) 2015/412 sätestatud võimalustele piirata kogu oma territooriumil või selle osal GMOsid käsitlevate õigusaktidega hõlmatud GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist või selle keelata.

Liikmesriikidele käesoleva ettepanekuga antavad täiendavad õigused puudutavad üksnes võimalust võtta kooskõlas aluslepinguga meetmeid juba loa saanud GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise piiramiseks või keelamiseks liikmesriigi territooriumil. Käesolev ettepanek ei mõjuta seega määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud menetluslikke ja sisulisi tingimusi GMOsid ning geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitlevate lubade andmiseks ning need jäävad kehtima kogu liidu territooriumil.

Liikmesriikide võetud meetmed peavad olema kooskõlas siseturu eeskirjadega ning eelkõige ELi toimimise lepingu artikliga 34, millega keelatakse kõik meetmed, millel on kaupade vabale liikumisele koguseliste piirangutega samaväärne toime. Seepärast peavad käesoleva ettepaneku alusel tegutsema hakkavad liikmesriigid edaspidi põhjendama, et võetud meetmed on kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 36 ja nende aluseks on üldsuse ülekaalukas huvi, mille määratlus on välja kujunenud Euroopa Kohtu kohtupraktika põhjal. Lisaks sellele peavad kavandatavad meetmed olema põhjendatud ja kooskõlas proportsionaalsuse ning oma- ja välismaiste toodete vaheliste mittediskrimineerimise põhimõtetega. Samuti peavad need olema kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega.

Kui liikmesriik soovib käesoleva ettepanekuga antavat võimalust kasutada, peab ta piiramist või keelamist igal üksikjuhul eraldi põhjendama, võttes arvesse asjaomast GMOd, kavandatava meetme liiki ja riigi või piirkonna konkreetseid olusid, mis sellise võimaluse kasutamist õigustavad.

Nagu ka direktiivi (EL) 2015/412 puhul, ei ole liikmesriikidel lubatud uusi riske põhjendada asjaoludega, mis on seotud tervise- või keskkonnariskidega, mida on juba põhjalikult käsitletud loa andmise otsuses ning määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohastes menetlustes (nt artikli 34 kohased erakorralised meetmed või artiklite 9 ja 21 kohane järelevalve).

Uue ettepanekuga antav võimalus ei hõlma selliste toodete turulelaskmist ja kasutamist, mis ei ole märgistatud kui „geneetiliselt muundatud” vastavalt GMOsid käsitlevates õigusaktides sätestatud märgistamise piirmääradele (nt määruse (EÜ) nr 1829/2003 artiklite 12 ja 24 kohaselt ei märgistata toitu ja sööta, mille geneetiliselt muundatud materjali sisaldus üksikutes koostisosades on alla 0,9 %, kui selline sisaldus on juhuslikult või tehniliselt vältimatu).

Liikmesriigid, kes piiravad või keelavad juba turulolevate GMOde ning toidu ja sööda kasutamist, peavad kaitsma ka ettevõtjate õigusi, andes neile piisavalt aega kõnealuste toodete järkjärguliseks turult kõrvaldamiseks.

4.2. Õiguslik alus

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114, mis on määruse (EÜ) nr 1829/2003 õiguslike aluste seast sobiv alus käesoleva ettepanekuga ettenähtud meetmete võtmiseks.

4.3. Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtted

4.3.1. Ettepaneku kooskõla subsidiaarsuse põhimõttega.

Vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikele 3 võtab liit valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda riigi, piirkonna või kohalikul tasandil piisavalt saavutada kavandatava meetme eesmärke, kuid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu saab neid paremini saavutada liidu tasandil.

Praeguse ELi õigusraamistikuga on GMOsid ning geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitlevate lubade andmise menetlus täielikult ühtlustatud ja sellega võimaldatakse liikmesriikidel võtta meetmeid GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise piiramiseks või keelamiseks ainult kõnealuses õigusraamistikus sätestatud tingimustel. Kõnealune raamistik piirab liikmesriikide võimalusi tuua väljaspool komiteedes toimuvaid hääletusi esile muid kui toote ohutusega seotud kaalutlusi.

Ettepanekuga muudetakse seda olukorda, sest sellega antakse liikmesriikidele võimalus võtta muudel kui ohutusega seotud õiguspärastel kaalutlustel meetmeid GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise piiramiseks või keelamiseks oma territooriumil.

Kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikli 5 lõikega 3 ei mõjuta kavandatud muudatused määruse (EÜ) nr 1829/2003 sätteid, mille eesmärk on paremini saavutatav liidu tasandil. See puudutab liidu riskipõhist loamenetlust ja sätteid, mille alusel võib GMOdega kaasnevate võimalike riskide maandamiseks rakendada ühtseid ja kooskõlastatud liidu meetmeid, nt võtta erakorralisi meetmeid või kehtestada järelevalvesätted, mille eesmärk on tagada ohutuse kõrge tase kogu liidus. Euroopa Parlament ja nõukogu tuletasid direktiivis (EL) 2015/412 meelde, et seda eesmärki saab paremini saavutada liidu tasandil, ja keelasid seetõttu liikmesriikidel võtta meetmeid nendes küsimustes sekkumiseks[7].

Kuid küsimustes, mis ei ole seotud tervise- ja keskkonnariskidega, põhineb ettepanek eeldusel, et GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamisega seotud eripärade arvessevõtmiseks liidu eri territooriumidel on kõige asjakohasem teha otsuseid riigi, piirkonna või kohalikul tasandil. Võttes arvesse asjaolu, et ettepanek võib hõlmata väga erinevaid olukordi, ei peetud asjakohaseks täpsemalt määratleda

[7] Kõnealuse direktiivi põhjenduses 2 on sätestatud, et „*tervise- , keskkonna- ja tarbijakaitse ühtlaselt kõrge tase tuleks saavutada ja tagada kogu liidu territooriumil*” ning põhjenduses 14 on öeldud, et „*liidu tasandil kehtestatud inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse tase võimaldab ühtset teaduslikku hindamist kogu liidus ning käesolev direktiiv ei tohiks seda olukorda muuta*.”

põhjendusi, mida liikmesriigid võiksid kasutada oma meetmete toetamiseks. Need meetmed peavad siiski olema kooskõlas liidu õigusega.

Selline lähenemisviis on kooskõlas subsidiaarsuspõhimõttega.

4.3.2. Ettepaneku kooskõla proportsionaalsuse põhimõttega.

ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 on sätestatud, et kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ei või liidu meetme sisu ega vorm minna aluslepingute eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Ettepanek on koostatud nii, et sellega antakse liikmesriikidele üksnes võimalus võtta oma territooriumil põhjendatud meetmeid GMOsid käsitlevate õigusaktide alusel lubatud GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise suhtes.

See ei mõjuta liidu loamenetlust, mis põhineb riskidel ning mis peaks ühesuguse ohutuse taseme tagamiseks jääma ühtseks kogu ELis. Et vältida sekkumist GMOsid käsitleva õigusraamistikuga ette nähtud menetlustesse, mis võimaldab Euroopa Liidul ja selle liikmesriikidel reageerida kiiresti ja kooskõlastatult juhul, kui GMO heakskiitmise järel tuvastatakse tervise- või keskkonnarisk, ei ole liikmesriikidel lubatud võtta meetmeid toote ohutusega seotud põhjendustel.

Kasutatakse muid mehhanisme, et ettepanekuga ei mindaks kaugemale, kui on taotletava eesmärgi saavutamiseks vajalik.

Selleks et liikmesriikide võetud meetmed ei läheks kaugemale, kui on vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks, ei ole liikmesriikidel käesoleva ettepaneku kohaselt lubatud piirata või keelata selliste toodete kasutamist, mida ei ole GMOsid käsitlevate õigusaktide kohaselt vaja märgistada, isegi juhul, kui need võivad sisaldada vähesel määral GMOsid või geneetiliselt muundatud toitu ja sööta alla kõnealustes õigusaktides sätestatud piirmäärade. Samuti kehtestatakse sätted nende ettevõtjate õiguste kaitseks, kes lasksid seaduslikult turule GMOsid või geneetiliselt muundatud toitu ja sööta enne kui liikmesriik võttis meetmeid käesoleva ettepaneku alusel.

Lisaks nähakse ettepanekuga ette, et liikmesriikide võetud meetmed peavad olema põhjendatud mõjuvate argumentidega, mis on kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 34 ja 36 ning Euroopa Kohtu asjaomase kohtupraktikaga, ning et nende puhul tuleb järgida proportsionaalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtteid.

Nende erinevate elementidega tagatakse, et ettepanek ei lähe kaugemale, kui on vajalik taotletava eesmärgi saavutamiseks ning et see on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

4.4. Õigusakti valik

On tehtud ettepanek muuta määrust (EÜ) nr 1829/2003 määrusega, kohaldades vormi samasuse (*parallelisme des formes*) põhimõtet. Geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitleva määrusega (EÜ) nr 1829/2003[8] komisjonile pandud

[8] Vt määruse artikli 48 lõige 2.

kohustust kontrollida määruse kohaldamist ning muu hulgas selle mõju tervisele ja siseturu toimimisele kohaldatakse jätkuvalt ning see hõlmab ka käesoleva määrusega tehtavaid muudatusi.

5. MÕJU EELARVELE

Ei ole.

2015/0093 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1829/2003 seoses liikmesriikide võimalusega piirata oma territooriumil geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist või see keelata

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[9],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[10],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

1) Direktiiviga 2001/18/EÜ[11] ja määrusega (EÜ) nr 1829/2003[12] (edaspidi „GMOsid käsitlev õigusraamistik") on loodud põhjalik õigusraamistik geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda turulelaskmiseks vajalike lubade andmiseks. Nende õigusaktide eesmärk on tagada GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda ohutus ning luua samal ajal nende toodete siseturg.

2) Nii direktiiviga 2001/18/EÜ kui ka määrusega (EÜ) nr 1829/2003 on kehtestatud ühtne liidu menetlus, mille kohaselt on komisjonil õigus võtta vastu rakendusakte, et anda taotluse alusel GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamiseks luba või sellest keelduda lähtuvalt inimeste või loomade tervisele või keskkonnale potentsiaalselt avalduvate riskide hindamise tulemustest. Määruses (EÜ) nr 1829/2003 on ka sätestatud, et vajaduse korral võib arvesse võtta muid õiguspäraseid tegureid.

3) Komisjoni rakendusotsused GMOsid ning geneetiliselt muundatud toitu ja sööta käsitlevate lubade kohta võetakse vastu vastavalt määruses (EL) nr 182/2011[13] sätestatud kontrollimenetlusele. Kõnealuse menetluse kohaselt osalevad liikmesriigid

---

9 ELT C ..., ..., lk …

10 ELT C ..., ..., lk …

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/18/E, 12. märts 2001, geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1).

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1829/2003, 22. september 2003, geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta (ELT L 268, 18.10.2003, lk 1).

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 182/2011, 16. veebruar 2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

kahes etapis, kõigepealt alalises komitees ja vajaduse korral hiljem apellatsioonikomitees.

4) Geenitehnoloogia kasutamine taimedel ning toidul ja söödal on teema, mille suhtes lähevad liikmesriikide arvamused lahku ning see kajastub GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise lubamist käsitlevates otsustes. Pärast määruse (EÜ) nr 1829/2003 kohaldamise kuupäeva komiteedes ja nõukogus toimunud hääletamiste tulemused näitavad, et kõnealuste toodete poolt ega vastu ei ole kunagi kokku saadud kvalifitseeritud häälteenamust. Seetõttu on vastavad otsused teinud komisjon menetluse lõpus kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega ning ilma liikmesriikide komitee arvamuseta.

5) Kui GMO või geneetiliselt muundatud toit ja sööt on saanud loa vastavalt direktiivile 2001/18/EÜ või määrusele (EÜ) nr 1829/2003, ei tohi liikmesriigid keelata, piirata või takistada selle toote vaba ringlust oma territooriumil, välja arvatud teatud rangetel tingimustel, mis on sätestatud liidu õiguses ning mille puhul nad peavad tõendama tõsist ohtu tervisele või keskkonnale. Mõned liikmesriigid on kehtestanud kaitseklauslid ja erakorralised meetmed kooskõlas direktiivi 2001/18/EÜ artikliga 23 ja määruse (EÜ) nr 1829/2003 artikliga 34. Teised liikmesriigid on kasutanud ELi toimimise lepingu artikli 114 lõigetes 5 ja 6 sätestatud teavitamismenetlust, mis peab samuti põhinema keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel. Mõned liikmesriigid on kehtestanud ühepoolsed keelud. Osa sellistest meetmetest on vaidlustatud riiklikes kohtutes ja Euroopa Kohtus.

6) Seoses kasvatamiseks ettenähtud GMOdega olukord hiljuti muutus, kui 13. märtsil 2015 võeti vastu direktiiv (EL) 2015/412,[14] millega muudeti direktiivi 2001/18/EÜ, et lubada liikmesriikidel piirata oma territooriumil GMOde kasvatamist või see keelata. Muudatuste peamine eesmärk oli anda liikmesriikidele võimalus otsustada, kas nad soovivad või ei soovi lubada kasvatada geneetiliselt muundatud põllukultuure oma territooriumil, ilma et see mõjutaks liidu loamenetlusega ettenähtud riskihindamist. Uute sätete eesmärk oli suurendada prognoositavust ettevõtjate jaoks ja piirata liikmesriikides direktiivi 2001/18/EÜ artikliga 23 ning määruse (EÜ) nr 1829/2003 artikliga 34 ettenähtud kaitseklauslite kasutamist. Samuti loodeti, et need muudatused parandavad kasvatamiseks ettenähtud GMOde lubamise suhtes kohaldatavat otsustusprotsessi.

7) Põhjused, mille tõttu tuli direktiivi 2001/18/EÜ kasvatamiseks ettenähtud GMOde osas direktiiviga (EL) 2015/412 muuta, on asjakohased ka muude määrusega (EÜ) nr 1829/2003 hõlmatud GMOde ja geneetiliselt muundatud toidu ja sööda puhul. Fakt on see, et kui asjakohases komitees või nõukogus on hääletatud määrusega (EÜ) nr 1829/2003 hõlmatud ja muuks kui kasvatamiseks ettenähtud toodete lubamist käsitleva rakendusotsuse üle, ei ole kunagi arvamust esitatud (sest kvalifitseeritud häälteenamust ei ole saadud ei poolt ega vastu) ning teatavates liikmesriikides on nende toodete kasutamine keelatud. Neid asjaolusid arvesse võttes on asjakohane muuta määrust (EÜ) nr 1829/2003, et anda liikmesriikidele võimalus piirata kogu oma territooriumil või selle osal GMOde ning geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist või see keelata liidu õigusega kooskõlas olevatel mõjuvatel põhjustel, mis ei ole seotud inimeste ja loomade tervise- ning keskkonnariskiga, mida juba

[14] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/412, 11. märts 2015, millega muudetakse direktiivi 2001/18/EÜ seoses liikmesriikide võimalusega piirata või keelata oma territooriumil geneetiliselt muundatud organismide (GMOd) kasvatamist (ELT L 68, 13.3.2015, lk 1).

hinnatakse liidu tasandil vastavalt määrusele (EÜ) nr 1829/2003. Seda võimalust ei tohiks kohaldada kasvatamiseks ettenähtud GMOdele, mis on juba hõlmatud direktiivi 2001/18/EÜ direktiiviga (EL) 2015/412 tehtud muudatustega.

8) Liikmesriikidel peaks seega olema võimalus võtta vastu põhjendatud meetmeid, et piirata loa saanud GMOde või nende rühma või geneetiliselt muundatud toidu ja sööda või nende rühma kasutamist või see keelata kogu liikmesriigi territooriumil või selle osal, eeldusel et sellised meetmed on põhjendatud liidu õiguse kohaste mõjuvate põhjustega ning on kooskõlas proportsionaalsuse ning oma- ja välismaiste toodete vahelise mittediskrimineerimise põhimõtetega ning ELi toimimise lepingu artiklitega 34 ja 36 ning artikli 216 lõikega 2.

9) Käesoleva määruse kohaselt kehtestatud piiranguid või keelde tuleks kohaldada geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise, mitte vaba ringluse ja impordi suhtes.

10) Määruses (EÜ) nr 1829/2003 sätestatud loamenetluse kaudu saavutatud inimeste ja loomade tervise ning keskkonna kaitse kõrge tase eeldab ühtset teaduslikku hindamist kogu liidus ning käesoleva määrusega ei tohiks seda olukorda muuta. Selleks et vältida määruse (EÜ) nr 1829/2003 alusel riskihindajatele ja riskijuhtijatele antud pädevusse sekkumist, ei tohiks liikmesriigid kasutada põhjendusi, mis on seotud tervise- ja keskkonnariskidega, mida tuleks käsitleda vastavalt määruses (EÜ) nr 1829/2003 ning eelkõige selle artiklites 10, 22 ja 34 sätestatud menetlusele.

11) Liikmesriigis käesoleva määruse alusel võetud meetmete suhtes tuleks kohaldada liidu seire- ja teavitamismenetlust, et tagada siseturu toimimine. Pidades silmas käesoleva määrusega ettenähtud seire ja teavitamise ulatust, ei ole vaja lisaks sellele ette näha, et kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/34/EÜ[15]. Käesoleva määruse alusel määrusesse (EÜ) nr 1829/2003 tehtavate muudatustega nähakse ette, et liikmesriigid võivad piirata kogu oma territooriumil või selle osal GMOde või geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamist või selle keelata loa kogu kehtivuse ajal, tingimusel et ettenähtud ooteaeg, mille jooksul komisjonil ja teistel liikmesriikidel oli võimalus kavandatavate meetmete kohta märkusi esitada, on möödunud. Asjaomane liikmesriik peaks seepärast esitama komisjonile kõnealused kavandatavad meetmed vähemalt 3 kuud enne nende vastuvõtmist, et anda komisjonile ja teistele liikmesriikidele võimalus nende kohta märkusi esitada, ning peaks kõnealuse ajavahemiku jooksul hoiduma neid meetmeid vastu võtmast ja rakendamast. Pärast ettenähtud ooteaja lõppu peaks liikmesriigil olema võimalik kõnealused meetmed vastu võtta kas algselt kavandatud kujul või komisjoni või liikmesriikide märkuste arvessevõtmiseks muudetud kujul. Selleks et piirang või keeld hakkaks kehtima alates liidu loa jõustumise kuupäevast, peaks liikmesriikidel olema võimalik esitada käesoleva määruse kohased meetmed komisjonile enne, kui asjaomasele tootele on luba antud.

12) Kui toodet oli liikmesriigis enne käesoleva määruse kohaste meetmete võtmist seaduslikult kasutatud, tuleks ettevõtjatele anda piisavalt aega toote järkjärguliseks kõrvaldamiseks turult.

---

15 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/34/EÜ, 22. juuni 1998, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37).

13) Käesoleva määruse alusel võetud meetmed GMOde või geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kasutamise piiramiseks või keelamiseks ei tohiks mõjutada kõnealuste toodete ega nende tarbimisest saadud toodete kasutamist teistes liikmesriikides. Lisaks ei tohiks käesolev määrus ja selle alusel liikmesriigis võetud meetmed piirata selliste liidu õiguses sätestatud nõuete kohaldamist, mis käsitlevad geneetiliselt muundatud materjali tahtmatut ja juhuslikku sisaldust muudes toodetes ega mõjutada kõnealustele nõuetele vastavate toodete turulelaskmist ja kasutamist.

14) Määrust (EÜ) nr 1829/2003 tuleks vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrusesse (EÜ) nr 1829/2003 lisatakse järgmine artikkel:

„Artikkel 34a

Liikmesriigi kehtestatud piirangud või keelud

1. Liikmesriigid võivad võtta meetmeid, et piirata artikli 3 lõikes 1 ja artikli 15 lõikes 1 osutatud ning käesoleva määruse kohaselt lubatud toodete kasutamist või see keelata, tingimusel et need meetmed on:

   a) põhjendatud liidu õiguse kohaste mõjuvate põhjustega ning ei lähe mingil juhul vastuollu käesoleva määruse kohase riskihindamisega;

   b) proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.

2. Kui liikmesriik kavatseb võtta meetmeid vastavalt lõikele 1, peab ta kõigepealt esitama komisjonile kõnealused kavandatavad meetmed ja vastavad põhjendused. Komisjon esitab kavandatavad meetmed ja vastavad põhjendused viivitamata teistele liikmesriikidele. Asjaomane liikmesriik võib esitada kavandatavad meetmed ja asjakohase teabe enne, kui artiklites 7 ja 19 sätestatud loamenetlus on lõpule viidud.

   Kolme kuu jooksul alates esimese lõigu kohaselt komisjonile kavandatavate meetmete ja teabe esitamise kuupäevast:

   a) hoidub liikmesriik kõnealuseid meetmeid vastu võtmast ja rakendamast;

   b) võivad komisjon ja liikmesriigid esitada kavandatavad meetmed edastanud liikmesriigile kõik märkused, mida nad peavad asjakohasteks.

3. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt võetud meetmetega nähakse ette mõistlik ajavahemik, mille jooksul need, keda kõnealused meetmed puudutavad, võivad ära kasutada need artikli 3 lõikes 1 ja artikli 15 lõikes 1 osutatud toodete olemasolevad varud, mida võib seaduslikult kasutada enne meetmete vastuvõtmise kuupäeva.

4. Käesoleva artikli lõike 1 kohaselt võetud meetmed ei mõjuta asjaomases liikmesriigis sellise toidu ja sööda kasutamist, milles sisalduva geneetiliselt muundatud materjali olemasolu on juhuslik või tehniliselt vältimatu ning mida artiklites 12 ja 24 sätestatud piirmäärade kohaldamisel ei pea käesoleva määruse kohaselt märgistama.

5. Käesoleva artikli lõikeid 1–4 ei kohaldata kasvatamiseks ettenähtud GMOde suhtes.”

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*